

Ontwikkelingen rondom de energieopgave van de NOT in RES

Hier volgt een reeks opmerkingen over de brochure
"Verfijning zoekgebieden windenergie" in gemeente Dinkelland brochure januari 2023

Twee belangrijke opmerkingen vooraf aan de detail behandeling iets verderop:

- Waarom worden de landelijke ontwikkelingen niet gevolgd en hier vrijwel niets van genoemd?
(Enkel het afstand nemen tot twee punten in de routekaart, zie verderop).
Duidelijk is dat er al 1,5 jaar lang, sinds de uitspraak van de Raad van State, geen vergunningen verleend mogen worden voor windturbineparken. Duidelijk is ook dat er eerste een MilieuEffectRapportage moet komen en dat de richtlijnen daarvoor zeker nog tot het einde van 2023 op zich zullen laten wachten. Aldus al gemeld door minister Jetten in een brief aan de 2e kamer op 6 juli 2022. Jetten melde op de bijeenkomst in Tubbergen van 23 januari jl. dat de landelijke overheid niet wil ingrijpen zoals jaren geleden in Drente. Het leidde tot enorm veel maatschappelijke onrust. De overheid wil dat niet weer en laat het aan de lokale bestuurders over. Het gevaar is dus groot dat veel lokale bestuurders en ambtenaren werk voor niets doen.
- Waarom worden de verschuivingen in het algemene RES-beleid niet genoemd. Eerst ging het om draagvlak, daarna acceptatie en nu alleen om participatie als het gaat om burgerbetrokkenheid. Plotseling gaat het om verschuiving van 40% windenergie naar 60% windenergie zonder toelichting. En voortduren om relatief kleine verschuiving tot er meer duidelijkheid is. De communicatie van september jl. (dus na kamerbrief Jetten in juli) was dat er meer duidelijkheid zou komen rond de komende maand maart. Dit is dus geheel verlaten.
Verder is de wethouder duurzaamheid van Losser (ook NOT) hierover alle discussie naar de burger en de raad uit de weg gegaan. Ook al was daar een initiatiefnemer en was dat al wel vijf jaar bekend.

Dan nu over de brochure zelf, in rood onze toevoegingen.

Er staat: Afspraak is 225 GWh (per jaar) op te wekken door de NOT-gemeenten met een mix van zonne- en windenergie. Dit is alleen grootschalig.

De gemeente Dinkelland wil in 2026 al 40% realiseren. Dit lukt dus niet met windturbines/ windenergie want het traject duurt zeker tot minimaal 2027 (en mogelijk 2030 volgens de 7 jaar uit de brochure) voordat die er zijn.

Nieuwe technieken worden nader onderzocht in de RES Twente 2.0 . Dan zou er dus binnen een half jaar meer duidelijkheid zijn en afstand genomen kunnen worden van alleen grootschalig zon en wind!?

De gemeente Dinkelland heeft begin 2022 de routekaart vastgesteld. Daarin staat dat ze in de loop van 2022 zowel 1) de uitslag van een RIVM-vragenlijstonderzoek naar 3500 adressen in de buurt van windparken verwachten.

Maar die is er niet gekomen (januari 2023). Het RIVM zegt er niets over.

Wel meldt het RIVM:

[Verkenning van opties voor gezondheidsonderzoek rond windturbines | RIVM](#) dd. 6-7-2022
ook net als die van de kamerbrief van Jetten.

En de routekaart meldt 2) Er komen 'heldere' afstandsnormen, toegezegd vanuit het regeerakkoord en wens van de 2e kamer en wel bevestigd door minister Jetten op 23-1-2023 in Tubbergen zonder verder aan te geven wat 'helder' dan nu is. Het gebeurt in relatie tot de landelijk vereiste MER-procedure, die nu ontwikkeld wordt. Jetten zei in Tubbergen ook dat er nog slechts ruimte is in Nederland voor enige windturbines op land. Andere alternatieven zijn meer veelbelovend.

Het rapport neemt afstand van beide stellingen 1) en 2) .

De gemeente wil de regie behouden en is bang voor regie vanuit de provincie zonder vermelding van landelijke ontwikkelingen..

De gemeente zegt dat met zon op dak er niet genoeg energie opgewekt kan worden. Dit is dus alleen grootschalig, want zo zijn de RES-afspraken. Dit wordt er steeds niet bij gezegd.

De gemeente noemt 240 m hoogte als voorbeeld. In de figuur staat 250 m in een omgeving. Deze 240 m hoge turbines zijn nog niet gerealiseerd in Nederland op land. Laat staan dat er onderzoek gedaan is naar de omgevingseffecten (milieueffecten). Prowind in de gemeente Losser bij de Lutte praat al over 270 m hoog.

Wettelijke criteria: o.a. minimaal 75 m vanaf natuurgebieden Dit is natuurlijk een schijntje als je praat over windturbines van 240 m hoog. En uiteindelijk gaat het om meer om biodiversiteit en leefbaarheid dan om CO2 uitstoot verminderen. Met name volwassen bomen zijn goed voor de leefbaarheid.

De gemeente praat over aanscherping van het concept windbeleid met een geluidsnorm naar 45 Lden in combinatie met een afstandsnorm van minimaal 400 m. Op de poster van de inloopavond staat gewoon 400 m en een geluidsnorm van Lden voldoet om meerdere redenen niet aan het geheel van effecten voor omwonenden. Het gaat ook om infrageluid; al is dat geen hoorbaar geluid meer, maar zijn het wel trillingen die zich voortplanten. En ook op grotere afstanden hebben deze belangrijke effecten dan het hoorbare geluid en ze dringen veel meer door, door vaste en vloeibare stoffen zoals muren, ramen etc..

De gemeente praat in het kader gezondheid het RIVM na, dat er een slechts een relatie tussen geluid en hinder is aangetoond en dat andere gezondheidseffecten niet zijn aangetoond.

Dit is op basis van literatuuronderzoek. Voordat de effecten kunnen worden aangetoond moet er jarenlang praktijkonderzoek gedaan worden in relatie tot afstand en grootte van turbines. Dit is tot een jaar geleden niet gebeurd. Het RIVM geeft zelf aan dat zij daar geen geld voor hebben gekregen van de overheid.

Ook besteedt de gemeente een pagina aan geluid. Daarin wordt ook nadrukkelijk het laagfrequente geluid genoemd en wat onderzoeken zeggen over gezondheidsrisico's.

Laagfrequent geluid is hoorbaar maar infrageluid, eerder genoemd, niet. In tegenstelling tot verkeerslawaaï en andere bekende hinderlijke geluidsbronnen gaat het geluid, en de onhoorbare trillingen die zich voortplanten, van turbines ook 's nachts door als het verder

heel stil is. Het is ook nog super ritmisch. Vergelijk het met een druppelende kraan die je vanuit je bed kunt horen. Alleen kun je hem niet uitzetten. De windturbines draaien 's nachts gewoon door. Over middeling kun je veel zeggen, maar middeling in combinatie met windstille periodes zonder geluid zeggen in dit verband dus vrijwel niets. Daarom is een Lden norm van 45 dB op zichzelf zinloos. Audiologen noemen in dit kader een veel lagere norm dan Lden. Alleen het RIVM en navolgers discussiëren nog zo in dit verband, want zo is al ruim 12 jaar de norm met 47 dB. Artsen en audiologen bekijken dit heel anders. Alleen die zitten niet in bestuurders kringen, maar wel bij windwiki (www.windwiki.nl).

Reactie vanuit Stichting Tegenwind NOT en gerelateerde stichtingen waaronder SBTL en LmdA (Leven met de Aarde)

Leo van der Stelt